

Na osnovu člana 8. stav (1), tačka a), a u vezi sa članom 9. stav (1) Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine", broj 88/07) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost, na 10. sjednici održanoj 12.6.2012. godine donijelo je

POLITIKU
o sigurnosti izvora jonizirajućeg zračenja
u Bosni i Hercegovini

DIO PRVI – OPĆI CILJEVI POLITIKE

- (1) Cilj „Politike o sigurnosti izvora jonizirajućeg zračenja u Bosni i Hercegovini“ je da se uspostavi efikasan i transparentan sistem zaštite od zračenja kojim se osigurava osnova za zaštitu ljudi i životne sredine od štetnih efekata jonizirajućeg zračenja u skladu sa međunarodnim standardima.
- (2) Cilj „Politike o sigurnosti izvora jonizirajućeg zračenja u Bosni i Hercegovini“ je uspostavljanje okvira za regulatorne aktivnosti Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost (u daljem tekstu: Agencija) u skladu sa Zakonom o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) (u daljem tekstu: Zakon), uspostavljanje smjernica regulatornih aktivnosti Agencije u skladu sa osnovnim ciljem i osnovnim principima sigurnosti i bezbjednosti Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA), kao i evropskim standardima.
- (3) Politika se bazira na osnovnim ciljevima i principima sigurnosti i bezbjednosti izvora jonizirajućeg zračenja.

DIO DRUGI – OSNOVNI CILJ SIGURNOSTI I BEZBJEDNOSTI

- (1) Osnovni cilj sigurnosti je zaštita ljudi i životne sredine od štetnih efekata jonizirajućeg zračenja i odnosi se na sve okolnosti koje mogu dovesti do povećanja radijacijskog rizika. Sigurnost obuhvata nuklearnu sigurnost, radijacijsku sigurnost, sigurnost upravljanja radioaktivnim otpadom i sigurnost prijevoza radioaktivnog materijala.
- (2) Osnovni cilj bezbjednosti je sprečavanje neovlaštenog pristupa, gubitka, krađe ili neovlaštenog transfera radioaktivnih izvora, kao i smanjenje vjerovatnoće ekspozicije tim izvorima i smanjenje vjerovatnoće zloupotrebe izvora sa ciljem nanošenja štete pojedincima, društvu i okolini, kao i ublažavanje i minimiziranje radioloških posljedica.
- (3) Sigurnosnu i bezbjednosnu infrastrukturu potrebno je razviti, koliko god je to moguće, na dobro koordiniran način, uzimajući u obzir sličnosti i razlike između sigurnosti i bezbjednosti izvora jonizirajućeg zračenja. Sinergija između sigurnosti i bezbjednosti mora biti razvijena tako da sigurnost i bezbjednost dopunjuju i

poboljšavaju jedna drugu, i da se izbjegne negativan utjecaj bezbjednosnih mjera na sigurnost, odnosno sigurnosnih mjera na bezbjednost izvora jonizirajućeg zračenja.

DIO TREĆI – OSNOVNI PRINCIPI SIGURNOSTI I BEZBJEDNOSTI

Osnovni principi sigurnosti i bezbjednosti se primjenjuju tokom cijelog radnog vijeka svih radijacijskih objekata i djelatnosti, kako postojećih tako i novih, koji se koriste u mirnodopske svrhe.

Princip: Primarna odgovornost

Primarnu odgovornost za sigurnost i bezbjednost izvora jonizirajućeg zračenja ima nosilac autorizacije. Nosilac autorizacije je pravno lice autorizirano u skladu sa važećim propisima za obavljanje djelatnosti sa izvorima jonizirajućeg zračenja koje dovode do povećanja radijacijskog rizika.

Princip: Uloga institucija

- (1) Agencija je u skladu sa zakonom odgovorna za uspostavljanje podzakonskog okvira za nuklearnu sigurnost, radijacijsku sigurnost, siguran transport radioaktivnih materijala, sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom, kao i za bezbjednost radioaktivnih i nuklearnih materijala.
- (2) Agencija će uspostaviti saradnju sporazumijevanjem sa drugim relevantnim institucijama na državnom i entitetskom nivou, kada je to neophodno radi uspostavljanja efikasnijeg sistema zaštite od jonizirajućeg zračenja na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (3) Agencija u skladu sa svojim obavezama jednom godišnje podnosi izvještaj Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine o stanju radijacijske i nuklearne sigurnosti u državi, a Vijeću ministara Bosne i Hercegovine podnosi redovni godišnji izvještaj o svom radu.

Princip: Upravljanje

- (1) Pravna lica koja posjeduju objekte i provode aktivnosti koje mogu dovesti do povećanja radijacijskog rizika moraju uspostaviti i održavati sistem upravljanja sigurnošću i bezbjednošću na najvišem mogućem nivou.
- (2) Sistem upravljanja sigurnošću i bezbjednošću izvora jonizirajućeg zračenja mora biti integriran u ukupni sistem upravljanja, mora osiguravati redovnu procjenu sigurnosti i bezbjednosti i poticati sigurnosnu i bezbjednosnu kulturu.

Princip: Opravdanost djelatnosti

- (1) Djelatnosti sa izvorima zračenja koje doprinose povećanju radijacijskih rizika moraju biti opravdane.

- (2) Opravdanost znači da se uslovi i dozvoljenost obavljanja postojećih i budućih djelatnosti sa izvorima zračenja, te djelatnosti upravljanja radioaktivnim otpadom utvrđuju i procjenjuju prema ekonomskoj, društvenoj i drugoj koristi koju daju društvu u odnosu na radijacijske rizike koji mogu nastupiti usljed njihovog obavljanja.
- (3) Agencija procjenjuje opravdanost postojećih i uvođenja novih djelatnosti sa izvorima jonizirajućih zračenja. Posebno, u slučaju medicinske ekspozicije, opravdanost se procjenjuje prema kliničkoj procjeni koristi od specifične dijagnostičke ili terapijske procedure za pacijenta za svaki pojedinačni slučaj.

Princip: Optimizacija zaštite

Optimizacija zaštite od jonizirajućih zračenja podrazumijeva da svaka djelatnost mora biti izvedena tako da ekspozicija jonizirajućim zračenjima bude onoliko niska koliko je to objektivno moguće postići s obzirom na ekonomske i društvene faktore.

Princip: Ograničenje rizika za pojedince

- (1) Mjerama za kontrolu radijacijskog rizika osigurava se da nijedna osoba ne bude izložena neprihvatljivom riziku. Radijacijska djelatnost mora se planirati tako da ekspozicija pojedinaca bude uvijek ispod propisanih granica, odnosno granice doze koja predstavlja propisanu gornju granicu prihvatljivosti ekspozicije jonizirajućem zračenju.
- (2) Granica doze treba biti propisana kako za lica profesionalno izložena jonizirajućem zračenju, tako i za stanovništvo u cjelini.

Princip: Zaštita sadašnjih i budućih generacija

- (1) Stanovništvo i životna sredina moraju biti zaštićeni od radijacijskih rizika.
- (2) S obzirom da radijacijski rizici prevazilaze državne granice, kao i da mogu biti prisutni dugi vremenski period, moraju se sagledati moguće posljedice sadašnjih aktivnosti sa izvorima jonizirajućih zračenja na širu populaciju, kao i na buduće generacije.

Princip: Sprečavanje vanrednih događaja

Sve neophodne mjere se moraju poduzeti u cilju sprečavanja ili ublažavanja nuklearnih i radijacijskih vanrednih događaja.

Princip: Priprema i odgovor na hitne situacije

- (1) Svi potrebni planovi za pripremu i odgovor za hitne situacije, odnosno za nuklearne i radiološke hitne situacije, moraju biti pripremljeni, usvojeni i provođeni.
- (2) U skladu sa Zakonom, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog Agencije donosi državni akcioni plan o hitnim slučajevima zaštite stanovništva od

jonizirajućeg zračenja u slučaju vanrednog događaja, nuklearnog udesa ili nastanka nuklearne štete.

Princip: Zaštitne akcije

Zaštitne akcije za reduciranje postojećih radijacijskih rizika ili radijacijskih rizika koji nisu pod regulatornom kontrolom moraju biti opravdane i optimizirane.

Princip: Gradirani pristup

- (1) Regulatorni zahtjevi za sigurnost trebaju se zasnivati na gradiranom pristupu uzimajući u obzir kompleksnost radijacijske djelatnosti i veličinu radijacijskog rizika.
- (2) Regulatorni zahtjevi za bezbjednost trebaju se zasnivati na gradiranom pristupu uzimajući u obzir procjenu prijetnje.

Princip: Procjena prijetnje

Nadležni organi vrše procjenu prijetnje po bezbjednost radioaktivnih izvora koja se zasniva na procjeni moguće ugroženosti izvora od zloupotreba, neovlaštenog pristupa, gubitka ili krađe radioaktivnih izvora.

Princip: Višeslojne zaštitne mjere

Zahtjevi za sigurnosti i bezbjednost trebaju se zasnivati na konceptu kombiniranja više nivoa i metoda zaštite (strukturnih, tehničkih, kadrovskih i organizacionih), koji trebaju onemogućiti zlonamjerno korištenje izvora jonizirajućeg zračenja.

Princip: Povjerljivost podataka

Sve neophodne mjere u cilju zaštite povjerljivosti informacija koje bi mogle ugroziti bezbjednost izvora jonizirajućeg zračenja usljed neovlaštenog pristupa trebaju biti uspostavljene i implementirane.

DIO ČETVRTI – SPECIFIČNE POLITIKE

I. Politika radijacijske sigurnosti

- (1) Agencija će uspostaviti regulatorni okvir za radijacijsku sigurnost u Bosni i Hercegovini, baziranu na međunarodnim standardima za zaštitu od zračenja i sigurnost izvora jonizirajućeg zračenja, kao i na odgovarajućim evropskim direktivama (EURATOM).
- (2) Regulatorni okvir za radijacijsku sigurnost će uključivati notifikaciju i autorizaciju djelatnosti, procjenu rizika radijacijskih djelatnosti i radijacijskih objekata, regulatornu inspekciju, mjere prinude u slučaju neispunjavanja regulatornih zahtjeva, regulatorne aktivnosti koje se odnose na vanredne situacije, kao i konsultacije sa korisnicima i javnošću kada je to potrebno.

II. Politika nuklearne sigurnosti

- (1) Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Agencija će uspostaviti regulatorni okvir vezan za implementaciju mjera kojim se ublažavaju posljedice nuklearnog udesa koje mogu utjecati na Bosnu i Hercegovinu.
- (2) Agencija će uspostaviti regulatorni okvir za sigurnost i regulatornu kontrolu nuklearnih materijala koji se koriste u Bosni i Hercegovini u skladu sa Sporazumom između Bosne i Hercegovine i IAEA o primjeni zaštitnih mjera u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja i Dodatnim protokolom uz Sporazum.

III. Politika sigurnog upravljanja radioaktivnim otpadom

- (1) Agencija će u skladu sa međunarodnim standardima uspostaviti regulatorni okvir za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom nastalim na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Agencija autorizuje tehničke servise za sigurno upravljanje radioaktivnim otpadom. Autorizirani tehnički servisi će biti odgovorni za provođenje mjera i aktivnosti upravljanja radioaktivnim otpadom, uključujući prikupljanje, prijevoz, pakovanje, rukovanje, kondicioniranje, skladištenje i konačno odlaganje radioaktivnog otpada.
- (3) Sve aktivnosti vezane za upravljanje radioaktivnim otpadom bit će provedene na otvoren i transparentan način i javnost će imati pristup informacijama u mjeri u kojoj one ne narušavaju državne zakone, bezbjednost i odbranu.
- (4) Odgovornost za radioaktivni otpad leži na nosiocu autorizacije do trenutka kada otpad preuzme autorizirani tehnički servis za upravljanje radioaktivnim otpadom. Nosilac autorizacije koji generira radioaktivni otpad odgovoran je za provođenje mjera u cilju generiranja minimalnih količina radioaktivnog otpada.
- (5) Radioaktivni otpad se neće uvoziti u Bosnu i Hercegovinu.
- (6) Agencija će tražiti način za rješavanje pitanja trajnog odlaganja radioaktivnog otpada.
- (7) Specifični zatvoreni izvori zračenja će se uvoziti uz obavezu njihovog povrata dobavljaču po završetku korištenja od strane nosioca autorizacije.

IV. Siguran transport radioaktivnih materijala

- (1) Agencija će uspostaviti regulatorni okvir za siguran transport radioaktivnih materijala u skladu sa relevantnim međunarodnim dokumentima.
- (2) Regulatorni okvir će se odnositi na sve vrste transporta, cestovni, pomorski i vazdušni i sadržavat će sve operacije koje su uključene u kretanje radioaktivnog materijala kao što su dizajn, proizvodnja, održavanje i popravka pakovanja, kao i pripremu, utovar, privremeno skladištenje i prijem radioaktivnih materijala na konačnoj destinaciji.

V. Bezbjednost radioaktivnih i nuklearnih materijala

- (1) Nadležne državne institucije u saradnji sa Agencijom definirat će vrstu radijacijske prijetnje i procjenu vulnerabilnosti u odnosu na prijetnju za različite izvore jonizirajućeg zračenja na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (2) Agencija će uspostaviti regulatorni okvir za bezbjednost radioaktivnih i nuklearnih materijala u skladu sa relevantnim dokumentima IAEA, koji osigurava da su navedeni izvori bezbjedni tokom i nakon njihovog korištenja.

DIO PETI – IMPLEMENTACIJA POLITIKE

- (1) Svi učesnici u oblasti sigurnosti i bezbjednosti moraju biti angažirani i ispunjavati svoje obaveze i biti odgovorni u implementaciji Politike. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će poticati i promovirati aktivno učešće svih učesnika u njenoj implementaciji.
- (2) Regulatornom politikom koju provodi Agencija osiguravaju se potrebne informacije o sigurnom upravljanju radijacijskim i nuklearnim djelatnostima u Bosni i Hercegovini.
- (3) Propisima Agencije definiraju se odgovornosti nosilaca autorizacije kojima se osigurava potpuno ispunjenje zakonskih odredbi vezanih za sigurnost i bezbjednost.
- (4) Agencija osigurava da nosioci autorizacije ispunjavaju svoje obaveze u skladu sa Zakonom i podzakonskim propisima, što se postiže putem:
 - a) Uspostavljanja i objavljivanja jasnih regulatornih zahtjeva, monitoringa, mjera prisile i odgovarajuće pomoći nosiocima autorizacije za unapređenje sigurnosti i bezbjednosti izvora jonizirajućeg zračenja;
 - b) Donošenja nezavisnih, objektivnih i konzistentnih regulatornih odluka;
 - c) Ekonomičnog rada, zasnivajući regulatornu akciju na bazi radijacijskog rizika za ljude i okolinu;
 - d) Transparentnog rada sa punom odgovornošću Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i građanima Bosne i Hercegovine.
- (5) Aktivnosti promocije i implementacije Politike će biti razmatrane putem redovnih akcionih planova Agencije.
- (6) Posebna pažnja bit će posvećena unapređenju znanja i vještina svih učesnika u sistemu zaštite od zračenja u smislu promocije i prihvatanja koncepata kulture sigurnosti, kulture bezbjednosti, osiguranja sistema kvaliteta i racionalnog korištenja izvora zračenja.

DIO ŠESTI – STRATEŠKI I OPERATIVNI PLANOVI I PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

- (1) Provođenje Politike osigurat će se putem odgovarajućih strateških i operativnih planova.
- (2) Ova Politika stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 10/12
12.06. 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda